

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

18. december 2020

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 62 (Alm. del) af 20. november 2020 stillet efter ønske fra Torsten Schack Pedersen (V)

Spørgsmål

Vil ministeren redegøre for stigningen i Danmarks BNP i 2025 i (i pct. og mia. kr.), som følge af diskretionære politiske beslutninger og reformer siden 2001, inklusiv effekter af politiske aftaler siden Folketingsvalget i 2019, som endnu ikke er implementeret ved lov, herunder aftale om tidlig tilbagebetaling? Opgørelsen bedes opdelt på de forskellige regeringer siden 2001 frem til i dag, og opdelt på BNP-effekter som følge af arbejdsudbud og produktivitet.

Svar

Der knytter sig usikkerhed til vurderingen af virkningerne af reformer og øvrige politiske tiltag. Det gør sig også gældende når virkningerne af de enkelte tiltag akkumuleres over regeringsperioder – i det følgende tilbage fra 2001. Det til trods giver de samlede reformvirkninger fordelt på de respektive regeringsperioder et billede af størrelsesordenen af de politiske tiltags virkning på strukturelt BNP og udviklingen over tid. De nedenstående virkninger tager udgangspunkt i de vurderinger, der blev udarbejdet i forbindelse med at de enkelte aftaler blev indgået.

Gennemførte reformer og øvrige politiske tiltag siden 2001 skønnes at styrke strukturelt BNP med i størrelsesordenen ca. 11 pct. i 2025, *jf. tabel 1*. Det svarer til ca. 260 mia. kr. i 2020-niveau. Reformerne har ligeledes ydet et stort bidrag til at styrke de offentlige finanser og sikre holdbare offentlige finanser på lang sigt.

Strukturelt BNP er først og fremmest forøget ved et højere arbejdsudbud (strukturel beskæftigelse), selvom der også er væsentlige bidrag fra forøget produktivitet.

Den største del af reformvirkningen ligger i regeringsperioden fra 2001 til 2011. Det afspejler navnlig de aftalte forhøjelser af tilbagebetalingsalderen i *Velfærdsaftalen*, 2006 og *Aftale om senere tilbagebetaling*, 2011, som er vedtaget i Folketinget med et bredt flertal. Arbejdsmarkeds- og skattereformer bidrager ligeledes til stigningen i strukturelt BNP i perioden.

Efter 2011 har tiltag, der øger produktiviteten, i stigende grad bidraget til stigningen i strukturelt BNP. I regeringsperioden fra 2015 til 2019 havde tiltag, der øgede produktiviteten væsentligt større betydning for fremgangen i strukturelt BNP end tiltag, der øgede arbejdsudbuddet. Det lavere bidrag fra tiltag, der øger arbejdsudbuddet i denne periode, kan i nogen grad også ses som udtryk for at potentialet for yderligere tiltag er mindre end tidligere. Det illustreres også af, at bidragene fra arbejdsudbuddet kun udgjorde ca. 0,2 pct. af strukturelt BNP – svarende til i størrelsesordenen ca. 4.000 personer, hvor VLAK-regeringen til sammenligning havde en vækstmålsætning om at øge arbejdsudbuddet med 55-60.000 personer frem mod 2025.

Tabel 1
Gennemførte politiske tiltags virkning på strukturelt BNP i 2025 fordelt på regeringsperioder siden 2001

	Strukturel beskæftigelse	Produktivitet ¹⁾	I alt
Pct. af strukturelt BNP			
2001-2011 (V,K)	8,8	-¹⁾	8,8
- heraf Velfærdsaftalen, 2006	3,4	- ¹⁾	3,4
- heraf Aftale om senere tilbagetrækning, 2011	1,9	- ¹⁾	1,9
2011-2015 (S,RV,SF/S,RV)	1,4	0,6	2,0
2015-2019 (V/V,LA,K)	0,2	0,6	0,8
2019-2020 (S)²⁾	-0,6	0,1	-0,5
- heraf Aftale om en ny ret til tidlig pension, 2020	-0,6	0,0	-0,6
I alt 2001-2020	9,8	1,3	11,1

Anm.: Tallene er afrundet til en decimal. 1) Der er ikke systematisk beregnet produktivitetvirkninger for 2012. 2) Opgørelsen omfatter aftalte tiltag til og med *Aftale om en ny ret til tidligere pension*, oktober 2020.

Kilde: Økonomisk Analyse: Reformen har styrket dansk økonomi, Finansministeriet (2018), de respektive aftaletekster og egne beregninger.

Siden regeringsskiftet i 2019 er der gennemført en række tiltag, der har mindre – såvel positive som negative – afledte virkninger på arbejdsudbuddet og dermed strukturelt BNP. Det afspejler, at sigtet med tiltagene ikke generelt har været at påvirke arbejdsudbuddet og BNP, men derimod at forfølge andre målsætninger. For *Aftale om en ny ret til tidligere pension* er selve intentionen, at personer med mange år på arbejdsmarkedet skal kunne gå tidligere på pension, hvorfor arbejdsudbuddet påvirkes direkte.

Den nye ret til tidlig pension, inkl. den udvidede adgang til seniorpension og finansieringselementer, skønnes at reducere arbejdsudbuddet med ca. 9.800 fuldtidspersoner i 2025 og strukturelt BNP med i størrelsesordenen ca. 0,6 pct.

Indførelsen af den nye ret til tidlig pension skal ses i lyset af den generelle forhøjelse af tilbagetrækningsalderen, der er indført med velfærdsaftalen og tilbagetrækningsreformen. Regeringen anser aftalen om ret til ny tidlig pension for en afgørende faktor i forhold til at sikre den fremadrettede opbakning til de principper,

der ligger bag velfærdsaftalen fra 2006, som blev gennemført af et bredt flertal i Folketinget. Velfærdsaftalen er afgørende for den finanspolitiske holdbarhed, den fremadrettede finansiering af velfærdssamfundet og har betydelig positiv virkning på BNP og beskæftigelse.

I de kommende år er det netop disse tilbagetrækningsaftaler, der bidrager til en stigning i arbejdsudbuddet og strukturelt BNP. I den seneste mellemfristede frem-skrivning i *DK2025 – En grøn, retfærdig og ansvarlig genopretning af danske økonomi*, august 2020 vurderes, at arbejdsudbuddet vil stige med i størrelsesordenen ca. 70.000 personer i perioden 2020-2025, når der tages højde for virkningen af aftalen om en ny ret til tidligere pension.

Den fremadrettede udvikling – inkl. virkningen af aftalen om tidlig pension – peger på en grundlæggende stærk økonomi med sunde strukturer. Det skal ikke mindst ses i sammenhæng med den reformindsats, som er gennemført over en meget lang årrække – også før 2001, herunder med skatte- og arbejdsmarkedsreformer siden starten af 1990erne.

Reformerne har medvirket til, at vi som samfund er blandt verdens mest velstående lande med høj beskæftigelse og lav strukturel ledighed. Dertil har de løbende forbedringer af strukturerne på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet haft betydning for vores samfunds evne til at imødegå selv alvorlige økonomiske tilbageslag som finanskrisen og senest coronakrisen.

Sunde offentlige finanser og lav offentlig gæld sikrer i den aktuelle krise styrken til at holde hånden under danske arbejdspladser. De finanspolitiske tiltag med hjælpepakker og stimuli-tiltag skønnes samlet at holde hånden under i størrelsesordenen ca. 80.000 jobs i år, ca. 55.000 jobs til næste år og ca. 45.000 jobs i 2022, som afspejler efterspørgselsvirkninger af finanspolitikken.

Reformdagsordenen er ikke udtømt, men står over for at skifte karakter i de kommende år. Således vil et ensidigt fokus på traditionelle arbejdsudbudsreformer betyde, at der er store samfundsudfordringer, vi ikke får løst, *jf. Økonomisk Analyse, Behov for 2. generationsreformer (Finansministeriet, oktober 2020)*.

Regeringen har derfor med nedsættelsen *Kommission for 2. generationsreformer, den nye reformvej* igangsat et arbejde med 2. generationsreformer, der blandt andet skal medvirke til bedre integration af indvandrere på arbejdsmarkedet, nedbringelse af gruppen af passive unge og bedre overgang mellem uddannelse og job mv. Der er et vigtigt potentiale for øget beskæftigelse forbundet med sådanne reformer. Der er imidlertid ingen lette løsninger, og 2. generationsreformer kræver derfor et grundigt forarbejde.

Med venlig hilsen

Morten Bødskov
Finansminister